

5. SINIF

SOSYAL BİLGİLER

• AJANDAM •

SORU BANKASI

Yıllık Plana Uygun

32 Hafta

TAMAMI
VIDEO
ÇÖZÜMLÜ

AKILLI
TAHTAYA
UYGUNDUR
retrodijital.com

RETRO
Yayıncılık

Mehmet Celal ÖZYILDIZ
Regaip ATALAY

Tarzini
Yaşat

TOPLUM

Mirza'nın Bir Günü

Merhaba ben Mirza. Hadi gelin size bir günümün nasıl geçtiğini anlatayım.

07.00 Her gün aynı saatte kalkmaya özen gösteriyorum. Okula gitmek için hazırlanıyorum. Kahvaltıya inmeden önce yatağımı toplayıp, odamı düzenliyorum.

07.30 Kahvaltı masasında beni bekleyen annem, babam ve kardeşimle selamlaştıktan sonra güzelce kahvaltımı yapıyorum.

08.00 Her gün aynı saatte servisim geliyor. Servis şoförümüz Mustafa abi hep zamanında gelir. Okula gidene kadar serviste sınıf arkadaşım Selim'le muhabbet etmeyi çok seviyorum.

09.00 Okulda çok güzel vakit geçiriyorum. Derslerde öğretmenlerimi dinliyor, zaman zaman arkadaşlarıma yardımcı oluyorum. Sınıf arkadaşım Eylül kalem kutusunu evde unuttuğu için ona derste kullanması için fazla kalemlerimi verdim. Bunu gören öğretmenim yaptığım bu davranıştan dolayı beni tebrik etti.

Okulun futbol takımının kaptanıyım. Haftaya maçların başlayacağını duyduğumda havalara uçtum. Bugün son ders satranç kulübünün dersi. Geçen seneden beri bu kulübe üyeyim. Kendimi hem satrançta geliştiriyor hem de başka sınıflardan gelen kişilerle yeni arkadaşlıklar kuruyorum.

16.00 Okul sonrası eve geldikten sonra babam ve dedemle birlikte gönüllü olarak çalışmalarına katıldığımız sosyal sorumluluk kuruluşunda vakit geçirdik. Bu ay hazırlanması ve gönderilmesi gereken erzakları kolileyip hazır hâle getirilmesini sağladık.

19.00 Bugün akşam yemeğinde alt komşumuz geldi. Birlikte yemek yiyip çok güzel vakit geçirdik.

20.00 Bu hafta fen bilgisi dersinde öğretmenimizin verdiği proje ödevi için çalışmaya başladım. Güneşi araştırırken Mısır tarihiyle ilgili çok ilginç bilgilere sahip oldum. Eminim sınıfta bunu arkadaşlarımla paylaşırken onlar da çok şaşırarak.

21.30 Bugün benim için çok yoğun ve aynı zamanda da çok güzel geçti. Kitabımı okudum. Ödevlerimi yapip çantamı güzelce hazırladım. Benim için artık uyku zamanı.

Verilen bilgilerde Mirza'nın dahil olduğu gruplar hangileridir?

Mirza'nın bir gün boyunca üstlenmiş olduğu rolleri nelerdir?

Mirza'nın sorumlu bir birey olduğunu gösteren davranışları nelerdir?

Sizin de gün içinde Mirza'dan farklı olarak dahil olduğunuz gruplar ve gruplarda aldığınız roller nelerdir?

Mirza'nın anlattıklarından yola çıkarak aşağıda verilen soruları cevaplayınız.

Biliyor musunuz?

Cevabınız

Bir grup etkinliği içerisinde bireylerin üstlenmiş olduğu görevlerdir.

Bireylerin üstlendiği rolün gereklerini yerine getirmesidir.

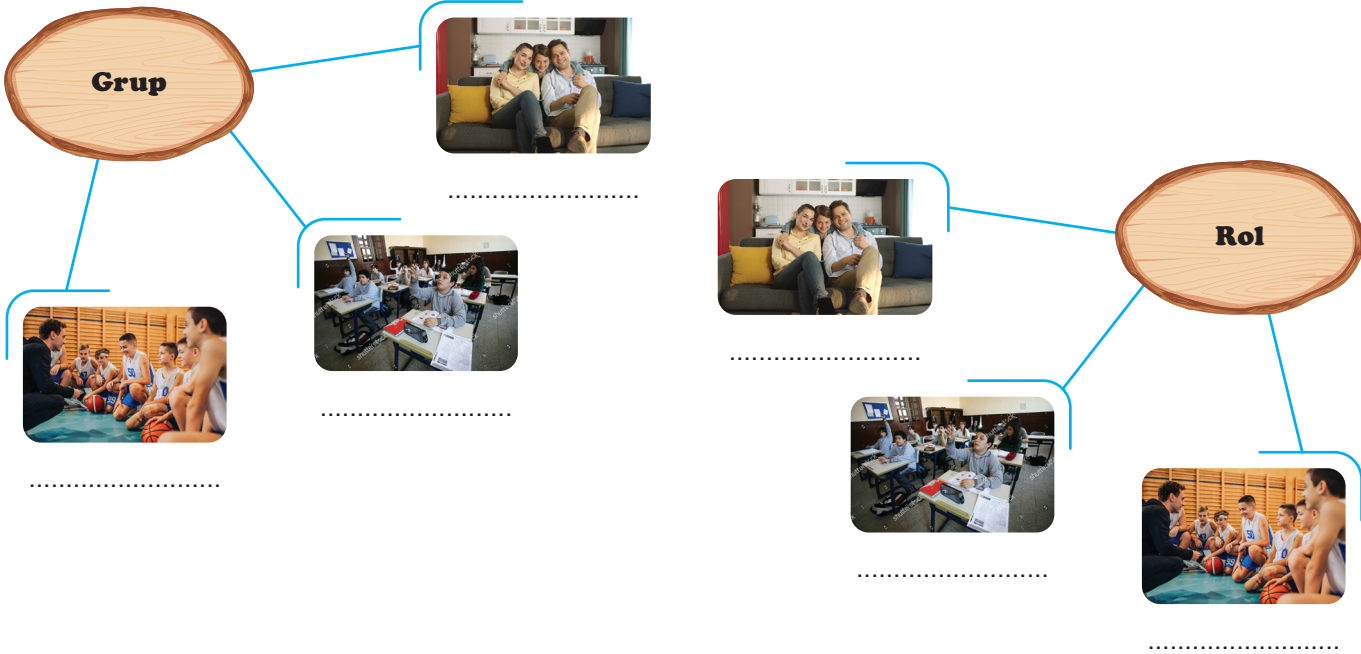
Bireylerin herhangi bir işi yapma yetkisidir.

Ortak amacı olan insanların bir araya gelmesiyle oluşan topluluktur.

Bireyin içinde bulunduğu ilk gruptur.

Bilgimi Güçlendiriyorum

Şimdi aşağıda boş bırakılan yerleri uygun şekilde dolduralım.

Bilgimi Güçlendiriyorum

Dahil olduğunuz gruplardaki rollerinize ilişkin hak ve sorumluluklarınızı karşılaştırma tablosuna yazınız.

	Dâhil Olduğunuz Gruplar	Gruplardaki Rolleriniz
Sınıfınızda		
Okulunuzda		
Çevrenizde		

1

Aşağıdaki kutucuklarda verilen boşlukları doldurunuz.

Akraba grubunda
sahip olduğumuz rollerAkraba grubunda rollerin
getirdiği sorumluluklarSosyal sorumluluk grubunda
sahip olduğumuz rollerSosyal sorumluluk grubunda
rollerin getirdiği sorumluluklarKomşuluk grubunda sahip
oldüğümüz rollerKomşuluk grubunda
rollerin getirdiği haklar

2

Aşağıdaki bulmacaları verilen ipuçlarını okuyarak çözünüz.

1. İpucu

Ortak amacı olan insanların bir araya gelmesiyle oluşan topluluk.

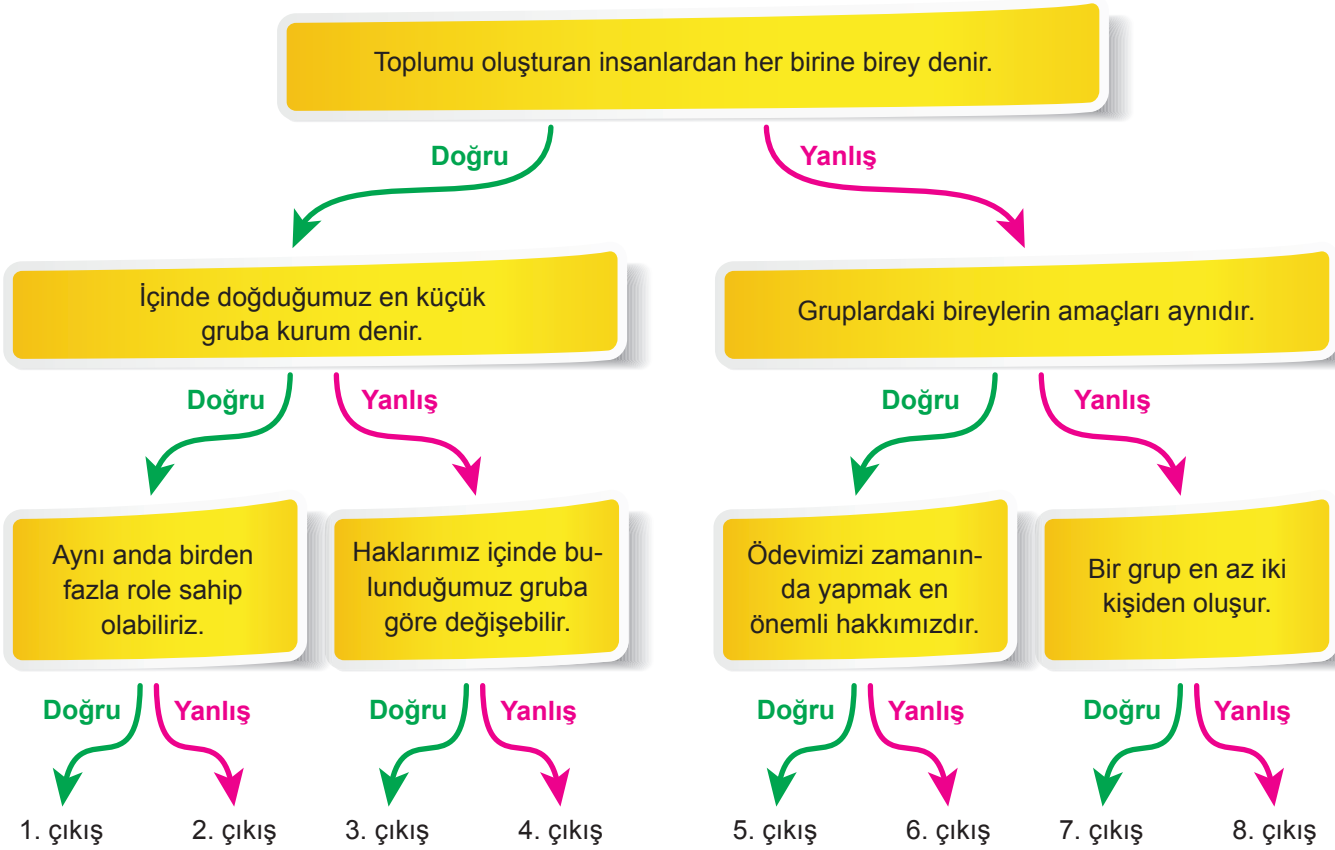
G	U	T	L	O	T	A
A	R	A	T	M	K	Ü
M	K	O	G	U	R	A
O	A	İ	M	E	S	L
R	U	S	T	M	A	E
U	G	R	U	P	R	K
M	T	İ	K	İ	L	E

2. İpucu

- Bireylerin üstlendiği rolün gereklerini yerine getirmesidir.
- Doğuştan içinde bulunan ilk gruptur.

A	H	A	İ	L	R	E
K	K	U	R	S	O	R
T	A	F	A	B	E	U
L	R	R	U	M	Ş	M
A	C	O	U	S	O	L
İ	M	S	C	İ	R	U
L	E	T	R	K	U	L

3 Grup, rol, hak ve sorumluluk kavramları ile ilgili aşağıdaki tanılayıcı dallanmış ağaç etkinliğini çözerek bilgilerimizi test etmeye devam edelim.

Verilen tüm bilgiler doğru adımlar takip edilerek gidildiğinde hangi çıkışa ulaşılır?

4 5. sınıf öğrencisi Zeynep'in rollerini verilen boşluklara yazalım.

Ailede annesi için:

.....

Voleybol takımında:

.....

Okul servisinde:

.....

Okulda:

.....

Markette:

.....

5

Aşağıda verilen kavramları ilgili boşluklara yerleştiriniz.
İlk defa duyduğunuz kavramlar varsa mutlaka öğrenmeye çalışınız.

ROL

BİREY

AİLE

KURUM

HAK

SORUMLULUK

GRUP

- Anne, baba, çocuk ve kardeşlerden oluşan toplumun en küçük yapı birimine ..... denir.
- Amaç, görüş ve çıkar birliği olan topluluğa ..... denir.
- Toplumunu oluşturan insanlardan her birine ..... denir.
- Grup ya da kurumlarda üzerimize düşen göreve ..... denir.
- Toplumsal yarar sağlamak için oluşturulan, bireyler arasında karşılıklı görevlerin ve ilişkilerin olduğu genellikle devlet ile bağı olan yapıya ..... denir.
- Yasaların kişiye tanıdığı yetki ve kazanımlara ..... denir.
- Bireylerin üstlendikleri rolün gereklerini yerine getirmesi ya da herhangi bir olayın sonuçlarını üstlenmesine ..... denir.

6

Aşağıda verilen ifadelerin sorumluluk mu yoksa hak mı olduğunu ok çıkartarak eşleştiriniz.

- Okula gitmek
- Annemize yardım etmek
- Oyun oynamak
- Yemek yemek
- Çöpleri çöp kutusuna atmak
- Büyüklerimize saygılı olmak
- Hastaneye gitmek

HAK

SORUMLULUK

1

Annemin kızığım,
dedemin torunuyum, kız
kardeşimin ablasıyım.

Verilen görsel ve açıklamalara bakılarak aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Bireylerin rolleri hiçbir zaman değişmez.
- B) Aile içerisinde sorumluluklarımızı mutlaka yerine getirmemiz gerekmektedir.
- C) Bireylerin aynı grup içinde farklı sorumlulukları vardır.
- D) Bireylerin aynı grup içinde farklı rolleri olabilir.

3

Bulduğumuz gruplarda herkesin üzerine düşen görevleri vardır ve bunların yerine getirilmesi önemlidir.

Verilen bilgilere göre aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Grupta başarının gerçekleşmesi, bireylerin sorumluluklarını yerine getirmesiyle mümkündür.
- B) Grupta kişi sayısı artırılmalıdır.
- C) İçinde yer aldığı gruplara uyum sağlayamayanların gruptan atılması gerekir.
- D) Sorumluluğunu yerine getirmeyenlerin görevlerini diğer grup üyeleri yapmalıdır.

5

- Bir elin nesi var, iki elin sesi var.
- Birlikten kuvvet doğar.
- Nerede birlik orada dirlik.

Yukarıda verilen atasözleri aşağıdakilerden hangisiyle ilişkilendirilebilir?

- A) Grup
- B) Hak
- C) Sorumluluk
- D) Birey

2

5. sınıf öğrencisi Selim, okulun satranç kulübünün de üyesidir.

Buna göre Selim'in üstlendiği roller için aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

- A) Sahip olduğu rollerdeki sorumlulukları ayırdır.
- B) Sınıfın en başarılı öğrencisidir.
- C) Sahip olduğu rolleri içinde bulunduğu gruplara göre değiştirmektedir.
- D) Satranç kulübündeki başarısı sürekli artmaktadır.

4

Yaşadığımız grup içerisinde bize düşen bazı görev ve sorumluluklar vardır.

Verilen bilgilere göre 5. sınıf öğrencisi Alya aşağıdaki gruplardan hangisine üye olamaz?

- A) Basketbol takımı
- B) Tiyatro kulübü
- C) İş arkadaşları
- D) Müzik korusu

6

- I. Okul kurallarına uymak
- II. Kanun ve kurallara uymak
- III. Odasını temiz tutmak

Yukarıda verilen bilgiler incelendiğinde aşağıdaki çıkarımlardan hangisi yapılamaz?

- A) II no'lu bilgiler toplumdaki sorumluluklar ile ilgilidir.
- B) III no'lu bilgi evdeki haklarımız ile ilgilidir.
- C) I no'lu bilgi okuldaki sorumluluklar ile ilgilidir.
- D) Verilen bilgiler sorumluluklarımız ile ilgilidir.

8

Depremzede çocuklara psikolojik destekte oyuncak yardımı

Depremın ilk günü sonunda Mardin'den gönüllü olarak çalışmaya gelen 22 yaşındaki İrem Hemşire "Türkiye'nin her yerinden gönderilen oyuncakları çocuklara dağıtıp, onlarla oyunlar oynadık." ifadelerini kullandı.

Afet bölgesine gönderilen yardımların Türk insanının yardımseverliği ve fedakârlığını göstermesi açısından büyük bir anlam ifade ettiğini aktaran İrem Hemşire, çocuklar için oyuncak yardımlarının devam etmesinin önemli olduğunun altını çizdi.

(Genel ağ haberi)

Bu habere göre İrem Hemşire hakkında aşağıdaki çıkarımlardan hangisine ulaşılamaz?

- A) Çevresindeki olaylara karşı duyarlıdır.
- B) Empati yeteneği gelişmiş bir bireydir.
- C) Kişisel çıkarlarını ön plana çıkarmaktadır.
- D) Sorumluluk sahibi bir bireydir.

7

Aşağıdaki tabloda 5. sınıf öğrencisi Ali Giray'ın yer aldığı bazı gruplar, bu gruplardaki roller ile sorumluluklarından birer örnek verilmiştir.

GRUP	ROL	SORUMLULUK
Sosyal sorumluluk	Gönüllü	İş birliği yapmak
Komşuluk	Komşu	Karşılaştıkça selamlaşmak
Arkadaşlık	Lider	Dürüst olmak

Tabloya göre,

- I. Bazı roller doğuştan kazanılır.
- II. Gruplar değiştikçe roller de sorumluluklar da değişmez.
- III. Bir kişinin birden fazla grupta yer alabileceği gibi birden fazla rolü de olabilir.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız II
- B) Yalnız III
- C) I ve III
- D) II ve III

1

Evde çocuk rolünü üstlenen bireyler rollerinin gerektirdiği görev ve sorumlulukları yerine getirmelidir.

Evdeki rolünüzün gerektirdiği sorumluluklara üç tane örnek yazınız.

2

Doğuştan sahip olduğumuz ilk gruptur. Anne, baba ve çocuklardan oluşur. Kuruluşu kanun ile olduğundan kurum özelliği de taşımaktadır.

Hakkında bilgi verilen grubun adı nedir? Yazınız.

3

Üstlendikleri roller bireylere birçok görev ve sorumluluk yüklediği gibi aynı zamanda haklar da tanır. Yasal veya toplumsal olarak bireylere tanınan yetki ve kazanımlara hak denir.

Buna göre okuldaki haklarınıza iki tane örnek yazınız.

4

Cırcır Böceği ile Karınca

Cırcır böceği ile karınca şiddetli bir şekilde tartışıyorlar-
mış. Cırcır böceği bütün yazı saz çalarak şarkı söyleye-
rek eğlenerek geçirmiştir. Karınca ise tam tersine yazı
yiyecek toplayarak, çalışarak geçirmiştir; dişini tırnağına
takmış durmuştur. Karakış bastırmış, kar her tarafı kap-
lamış. Cırcır böceği yiyeceksiz kalınca karıncanın kapı-
sını çalmıştır. Karınca ise cırcır böceğine bütün yaz çal-
dın şimdi oynama zamanı diyerek kapıyı kapatmıştır.

Bu hikâyeden yola çıkılarak cırcır böceğinin hangi konuda sıkıntı yaşadığı söylenebilir?